

Proletarya ve Devrim

Gilles Dauvé

Sermaye, yalnızca kâr için ve onun sayesinde var olan ve anti-komünist örgütlenmelerden başka bir şey olmayan Devletler tarafından korunan bir işletmeler ağı yarattığı gibi, aynı zamanda sermayeye karşı ayağa kalkmaya zorlanan bireylerden oluşan bir kitle de yaratır. Bu kitle homojen değildir, fakat tek tek unsurları aynı rolü oynamasa da, bu kitle, giderek komünist devrim yolunda birleşecektir.

Bir devrim, gerçek ihtiyaçların sonucudur; o, maddi yaşam koşullarının dayanılmaz hale geldiği noktada ortaya çıkar. Bu devrim, aynı zamanda, sermaye tarafından yaratılan proletarya tarafından yapılır. Dünya nüfusunun, üretim araçlarına sahip olmayan büyük bölümü, yaşamak için emek gücünü satar. Bazıları emeğini üretici alanda, diğerleri de üretici olmayan alanda satar. Diğer bazıları da emeklerini satamazlar: sermaye yalnızca, eğer uygun bir oranda değer yaratma (ortalama kâr oranı) umudu veriyorsa, canlı emeği satın alır; satın alınmayanlar üretimden dışlanır.

Kim ki, proletaryayla, fabrika işçisini (ya da daha kötüsü, kol emekçisini) ya da yoksulu aynı kefeyle koyar o proletaryanın yıkıcılığını göremiyor demektir. Proletarya, bu toplumun inkârıdır. O, yoksulların toplamından değil, umutsuzlardan, kaybedecek bir şeyi olmayanlardan (Fransızca *les sans-réserves* ya da İtalyanca *senza riserva*) hiçbir şeyleri olmayanlardan, bütün sosyal düzeni yıkmadıkça kendilerini kurtaramayacak olanlardan oluşur. Proletarya, bugünkü toplumun sona ermesidir, çünkü bu toplum hemen hemen bütün olumlu yanlarını yitirmiştir. Bu yüzden proletarya aynı zamanda kendi yıkımıdır da.

Proletaryayı, değerın savunulmasında, toplumun ıslahında oynayacağını iddia ettikleri olumlu rol dolayısıyla her yönden göklere çıkaran bütün teoriler (burjuva, faşist, solcu ya da “goşist”) karşı-devrimcidir.

Proletaryaya tapınmak, sermayenin en etkili ve tehlikeli silahlarından biri olagelmıştır. Proleterlerin çoğu düşük ücretlidir ve çoğunlukla üretimde çalışırlar, ancak onların proletarya olarak ortaya çıkmaları, düşük

ücretli üreticiler olmalarından gelmez. Mülkiyetten “yoksun bırakılmış” olmalarından, ne yaşamları üzerinde, ne de yaşamak için yapmak zorunda oldukları şey üzerinde kontrolleri olmamasından gelir.

Proletarya tanımının sosyolojiyle bir ilgisi yoktur. Komünizmin olanaklılığını dışlayarak ileri sürülen “proletarya” teorileri, metafizikten farksızdır. Bizi doğrulayan şey şudur ki, ne zaman proletarya özerk olarak toplumun işleyişine müdahale etmişse, ancak o zaman, sürekli olarak, var olan düzenin inkârı olarak hareket etmiş, düzene olumlu değer ya da rol sunmamış ve el yordamıyla başka bir şeylerin arayışına girmiştir.

Üretim değeri olduğu kadar, değere dayanan dünyanın yok edicisi de olabilen proletarya, örneğin, işsizleri ve çok sayıda ev kadını da kapsar, çünkü kapitalizm, işsizleri kiraladığı ve işten attığı gibi, toplam değeri arttıran ev kadınlarının emeğinden de yararlanır.

Diğer yandan, burjuvazi, zengin olduğu ve nüfusun geri kalan kısmı da zengin olmadığı için yönetici sınıf değildir. Burjuva olmak onları zengin yapmıştır, yoksa zengin olmak onları burjuva yapmamıştır. Onlar yönetici sınıftır, çünkü ekonomiyi makineleri olduğu kadar işçileri de kontrol ederler. En dar anlamıyla alacak olursak, sahiplik, yalnızca, kapitalizmin özel varyantlarında ortaya çıkan bir sınıf iktidarı biçimidir.

Proletarya, işçi sınıfı değil, işi eleştiren sınıftır. O, eski dünyanın yıkımıdır, yalnızca potansiyel olarak; bu yıkım, yalnızca bir sosyal gerginlik ve karışıklık anında, sermaye tarafından komünizmin temsilcisi olmaya zorlandığı zaman gerçek haline gelir. O, zamanın burjuvazisi gibi hakim sınıf olmak için değil, sınıflı toplumu yıkmak için birleştiği, örgütlendiği zaman, ancak o zaman kurulu toplumu yıkabilir; o anda yalnızca tek bir sosyal fail vardır: insanoğlu. Fakat, onu ön plana çıkaran böyle bir çatışma döneminin dışında, proletarya, sermayenin bir unsuru, makinenin bir çarkı statüsüne iner (ve elbette bu yön, sermaye tarafından göklere çıkarılır, işçiye yalnızca var olan toplumsal sistemin bir parçası olarak tapılır). “Uvriyerizm”den ve işçilikten (entelektüelizmin diğer yüzü) uzak olan radikal düşünce, ne işçi sınıfını göklere çıkarır, ne de kol çalışmasına sonsuz mutluluk olarak saygı gösterir. Radikal düşünce, onların üretimdeki yerleri, üretimi devrimcileştirmeye daha elverişli olduğundan, üretici işçilere belirleyici (istisnai değil) bir rol verir. Yalnızca bu anlamda (genellikle de beyaz iş tulumu giyen ve muhtemelen kravat takan) mavi yakalılar, diğerlerinden farklı görevler yerine getirme sosyal fonksiyonları oranında

merkezi bir rol oynarlar. Yine de, işsizliğin, gündelikçi işçiliğin, hayatın her anındaki okul ve eğitim süresinin uzamasının, geçici ve part-time işlerin, erken emekliliğe zorlanmanın yaygınlaşması; insanların sefaletten işe ve zaman zaman işsizlik parasının düşük ücrete eşit hale gelmesiyle yeniden sefalete ve kaçak işlere yönelmesi sonucu ortaya çıkan, refahın ve işsizliğin o tuhaf karışımı; işle işsizlik arasındaki farkın ne olduğunu söylemeyi iyice zorlaştırır.

Yakın bir dönemde, Marx'ın ilk yazılarında sözünü ettiği benzeri bir çözülme aşamasına girebiliriz. Her güçlü tarihi karışıklık döneminde (1840'lar ve 1917 sonrası gibi) proletarya, sosyal bağların gevşemesini (işçi sınıfının ve orta sınıfın sosyal merdivenden aşağı kaymaları ya da bunun korkusunu duymaları) ve geleneksel değerlerin (kültür artık birleştirici olamamaktadır) zayıflamasını yansıtır. Eski toplumun yaşam koşulları, proleterlerce şimdiden olumsuzlanmıştır. Çalışma ahlâkını bozan, hippiler ya da punklar değil, modern kapitalizmdir. Mülkiyet, aile, ulus, ahlâk, burjuva anlamda siyaset, proletarya koşulları içinde çöküşe doğru yol alma eğilimindedirler.

Posia

Gilles Dauvé
Proletarya ve Devrim

<https://komunizminguncelligi.wordpress.com/2023/08/22/proletarya-ve-devrim-gilles-dauve/>

edu.wll.im